

В.В. Хижняк¹, В.Л. Шевченко¹, А.Г. Дмитрієв²

¹Інститут державного управління в сфері цивільного захисту, Київ

²Харківський національний університет Повітряних Сил ім. І. Кожедуба, Харків

СТРУКТУРА ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ ФАХІВЦІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

У статті зосереджена увага на створенні умов проведення неперервної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців органів управління силами і засобами цивільного захисту, центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, в контексті досягнення ними високої професійної компетентності і готовності щодо організації та проведення тренувань населення в умовах виникнення як надзвичайних ситуацій, так і загрози воєнної агресії, з використанням останніх досягнень у галузі педагогічних, мас-медійних та інформаційно-комунікаційних технологій. Розглядаються організаційно-педагогічні та дидактико-психологічні механізми побудови навчального процесу через надання віддаленого доступу до створених навчальними закладами електронних освітніх ресурсів, з поєднанням потужних можливостей інформаційно-комунікаційних технологій при створенні інформаційного освітнього і медійного середовища системи цивільного захисту.

Ключові слова: педагогічні та інформаційні технології, цивільний захист, неперервна освіта.

Вступ

Постановка проблеми. Події останніх років показують, що практично вся територія України є зоною певного ризику щодо виникнення надзвичайних ситуацій природного (інтенсивні снігопади, повені та зсуви в Закарпатті і Волині, степові і лісові пожежі на півдні України і в Криму) та техногенного (аварії газо- і нафтотранспортних мереж, події в акваторії Чорного і Азовського морів, Керченській протоці, тощо) характеру. Крім цього, Україна є регіоном з інтенсивним повітряним рухом. На її території розташовані 32 аеропорти, з них 6 – міжнародні, більше 50 аеродромів цивільної авіації, понад 40 аеродромів Збройних Сил України, значна чисельність приватних аеродромів і злітно-посадкових майданчиків. В повітряному просторі України щодобово знаходяться повітряні судна з великою кількістю пасажирів на борту. В цих умовах рівень ризику виникнення надзвичайних ситуацій різних їх видів і типів, а також переростання, на перший погляд не суттєвих, у масштабні, значно зростає. Окрім цього, й збройне вторгнення Російської Федерації на Сході України, анексія Кримського півострова та переповнена агресивними намірами передвиборча програмна промова Президента Росії В.В. Путіна 2 березня 2018 року, актуалізують необхідність перегляду та удосконалення багатьох напрямів національної системи цивільного захисту, пов'язаних з підготовкою як персоналу, відповідального за її стан, так і населення. Для 50-60-тих років минулого століття, притаманним було систематичне прове-

дення масових навчально-тренувальних заходів з керівниками органів виконавчої влади, персоналом цивільної оборони і населенням. В засобах масової інформації розповсюджувалися публікації з рекомендаціями дій в надзвичайних ситуаціях, випускалася спеціальна література з питань захисту населення від зброї масового знищення. Виходячи з вищезазначеного, постає питання відновлення позитивної практики минулих років та подальшого розвитку на нових концептуальних засадах безперервного і якісного функціонування системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців органів управління силами і засобами цивільного захисту, центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, в контексті досягнення ними високої професійної компетентності і готовності щодо організації та проведення тренувань населення в умовах виникнення як надзвичайних ситуацій, так і загрози воєнної агресії, з використанням останніх досягнень у галузі педагогічних, мас-медійних та інформаційно-комунікаційних технологій.

Єдина державна система цивільного захисту населення і територій має досить розвинену структуру. Базовими функціональними складниками цієї системи є інформаційне забезпечення прийняття рішення та управління, координація і забезпечення дій сил і засобів в надзвичайних ситуаціях. У контексті цих функцій і завдань, за замовленням ДСНС України в різних наукових установах і закладах вищої освіти здійснюються наукові дослідження з

проблем ефективності застосування наявних сил і засобів як при ліквідації масштабних техногенних та природного походження надзвичайних ситуацій, так і на локальних небезпечних об'єктах, зокрема і пов'язаних з авіаційними подіями. Окремим розділом плану наукових досліджень ДСНС України виділені проблеми, пов'язані з підготовкою, перепідготовкою та підвищенням кваліфікації фахівців з питань організації та проведення аварійно-рятувальних операцій, досягнення ефективності і безпеки при виконанні покладених на неї завдань. Але на цьому напрямі не визначені питання пошуку дієвих механізмів забезпечення неперервного професійного вдосконалення фахівців у сфері цивільного захисту та системного проведення навчально-тренувальних заходів з населенням, через створення на сучасних технологічних засадах спеціального інформаційного освітнього і медійного простору з питань безпеки життєдіяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Серед вітчизняних науковців, фактори впливу на адекватність заходів з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій розглядають у своїх дослідженнях П.Б. Волянський, М.Л. Долгий та А.В. Терент'єва [5], питанням дослідження ефективності застосування авіації в надзвичайних ситуаціях в екосистемах присвячені роботи Р.Г. Мелещенка, В.К. Мунтяна [1–2], О.А. Тарасенка, Ю.А. Абрамова [3], А.В. Альбоція [4]. В своїх публікаціях вони обґрунтували ряд критеріїв оцінки доцільності залучення літаків і вертольотів до гасіння лісових пожеж та запропонували нові тактичні прийоми їх локалізації, показавши переваги в порівнянні з нормативними показниками. Проблеми якості надання освітніх послуг навчально-методичними установами цивільного захисту розглядають у своїх дослідженнях А.В. Іванов, В.М. Михайлов, С.Ю. Литвиновський, С.А. Парталаян [6]. Безпосередньо питання актуальності підвищення авіаційної складової у сучасній системі цивільного захисту розглядає С.О. Лазарев [9].

З зарубіжних досліджень цій проблематиці присвячені публікації М.П. Плучинського, Дж.С. Гулда, Г.Д. Маккарті [8], в яких розкриваються наукові підходи щодо оцінки ефективності локалізації та ліквідації природних пожеж. В.Л. Семенов, В.М. Єрьомін досліджують проблеми гасіння пожеж та проведення рятувальних робіт з застосуванням вертольотів [9]. Романовський зосереджує свою увагу на проблемі графоаналітичних методик аналізу ризиків [10].

Однак, при всій множині досліджень залишаються проблемні питання, що потребують глибокого вивчення та наукового обґрунтування, на що неодноразово робиться наголос у щорічних аналітичних оглядах стану техногенної та природної безпеки в Україні [11]. Не вирішеними залишаються проблеми:

– низький рівень професійної компетентності посадовців центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з питань управління та взаємодії з силами і засобами цивільного захисту;

– відсутнє наукове обґрунтування та впровадження сучасних моделей освітнього процесу, стандартів вищої та професійної освіти, побудованих на передовому досвіді провідних країн світу [12].

Отже, необхідно володіти певними знаннями й уміннями, які можна отримати при чіткому функціонуванні державної системи підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації персоналу органів виконавчої влади усіх рівнів управлінської діяльності та навчання населення до дій у надзвичайних ситуаціях.

Мета статті полягає в науковому обґрунтуванні організаційно-педагогічних і дидактико-психологічних механізмів підвищення кваліфікації персоналу органів виконавчої влади та навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях через поєднання навчально-тренувальних можливостей інформаційно-комунікаційних технологій щодо створення інформаційного освітнього і медійного середовища системи цивільного захисту.

Виклад основного матеріалу

Наразі, реалізацію державної стратегії щодо навчання, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту, проводять три заклади вищої освіти: Харківський національний університет цивільного захисту, Львівський державний університет безпеки життєдіяльності та Інститут державного управління в сфері цивільного захисту в м. Києві (далі – ІДУЦЗ). На регіональному рівні розгорнута мережа обласних навчально-методичних центрів сфери цивільного захисту. Основою навчального процесу в цих закладах і системі взагалі залишаються традиційні організаційно-педагогічні підходи. Сучасні, побудовані на останніх досягненнях педагогічних, медійних та інформаційних технологій, якщо і використовуються, то дуже обмежено, а інформаційно-комунікаційні технології реалізуються, частіше за все, як технічні засоби організації доступу до електронно представлених ресурсів.

ІДУЦЗ є єдиним в Україні закладом вищої освіти, в якому щороку підвищують кваліфікацію керівники цивільного захисту різних рівнів зі складу функціональних підсистем ЦЗ (міністерств, інших центральних органів виконавчої влади), територіальної підсистеми ЦЗ м. Києва (районних держадміністрацій, підприємств, установ і організацій), державні службовці МВС України, ректорат та викладачі закладів вищої освіти України.

Вочевидь, що задоволення запиту на підготовку і підвищення кваліфікації зазначених вище категорій може бути досягнуто лише за умов інтеграції наукового, навчально-методичного та освітньо-організаційного потенціалу діючих в системі цивільного захисту закладів вищої освіти з метою створення функціональної інформаційної навчально-тренувальної підсистеми в складі єдиної державної системи цивільного захисту України, але виокремленої в самостійну. Виникає нагальна потреба розроблення та впровадження сучасних моделей неперервного освітнього процесу підвищення кваліфікації та перепідготовки керівного складу і фахівців, діяльність яких пов'язана з виконанням функціональних обов'язків у сфері цивільного захисту та постійного навчання населення.

Такою функціональною підсистемою може стати інформаційне освітнє середовище, яке слід розглядати як змістовно насичену, адаптивно-інтерактивну та організаційно оформлену взаємодію суб'єктів освітньої діяльності, яка здійснюється в метапредметному полі електронних навчальних ресурсів, створених провідними закладами вищої осві-

ти та регіональними навчально-методичними центрами цивільного захисту.

Таке інформаційне освітнє середовище вносить суттєві зміни до традиційної схеми взаємодії учасників навчально-тренувального процесу, а виконуючи функції підтримки інтерактивної взаємодії з ними та адаптації до індивідуальних запитів, тих, хто навчається, стає саме активним у їх пізнавальній діяльності. Той, хто вчить, виступає в ролі "суб'єкта організації пізнавального процесу", той, хто вчиться – в ролі "суб'єкта пізнавальної діяльності", а інформаційне освітнє середовище – "віртуальний об'єкт", що взаємодіє з реальними суб'єктами, шляхом надання індивідуально орієнтованих роз'яснень, консультацій, підказок та інших рекомендацій.

Характерним для такого середовища є здатність утворювати множину структурних елементів, параметри яких визначаються його властивостями та особливостями організації внутрішньої і зовнішньої взаємодії суб'єктів навчально-тренувального процесу, утворюючи, так зване, метапредметне поле освітньої діяльності (див. рис. 1).

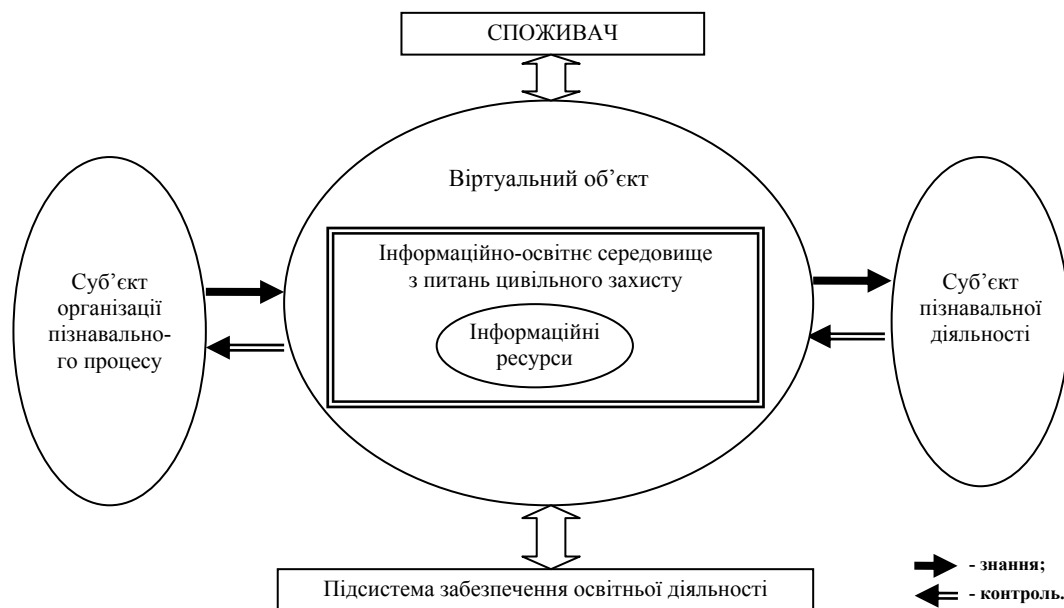

Рис. 1. Метапредметне поле освітньої діяльності

Практичний досвід у створенні зазначеного інформаційного освітнього середовища з розрахунку лише на власні сили показує, що виконання таких проектів вимагає залучення значних інтелектуальних, матеріальних, фінансових та інших ресурсів. Вирішення зазначеної проблеми лежить у площині застосування технологій, що розглядають таку діяльність у контексті об'єднання зусиль науково-педагогічних колективів, наукового потенціалу програмної інженерії та спеціалістів мас-медійного профілю, об'єднаних єдиною концепцією створення інформаційного освітнього простору в сфері цивіль-

ного захисту. Зацікавленими сторонами у формуванні інформаційного освітнього середовища шляхом інтеграції електронних освітніх ресурсів закладів вищої освіти та регіональних навчально-методичних центрів є:

- самі навчальні заклади, головною цінністю для яких є створення умов надання якісних освітніх послуг населенню і досягнення високого рівня професійної компетентності фахівців цивільного захисту;

- наукові установи, цінністю для яких є наукове обґрунтування раціональної моделі інформацій-

ного освітнього простору та практична реалізація наукових результатів;

– населення, як головний споживач освітніх послуг, для якого ціннісна складова полягає в їх отриманні на найвищому рівні якості навчальних закладів, об'єднаних в єдиний інформаційний освітній простір.

З впровадженням інформаційних технологій, електронний освітній ресурс слід розглядати в єдності постановки завдання щодо формування єдиного інформаційного освітнього середовища в сфері цивільного захисту за двома базовими сегментами: функціональним (організаційно-педагогічним) і процесним (дидактико-психологічним). Передумовами успішності формування такого середовища має стати обов'язковість дотримання певних організаційних концептів:

– опора на науковий потенціал, тобто залучення до проектної діяльності спеціалістів наукової сфери освітньої галузі, сфери управління і програмної інженерії;

– об'єднання потенціалу профільних закладів вищої освіти, територіальних навчально-методичних центрів, центральних і регіональних мас-медійних, матеріальних і фінансових ресурсів;

– наявність соціальних передумов і політичної волі щодо визначення стратегічних пріоритетів впровадження зазначених вище технологій у сфері цивільного захисту;

– наявність педагогічного потенціалу і навчально-методичного ресурсу, готового до проектно-педагогічної діяльності на пріоритетних напрямках формування єдиного інформаційного освітнього середовища системи цивільного захисту;

– наявність адміністративної і науково-навчально-методичної інфраструктури як координуючої і об'єднуючої основи організації імоніторингового супроводу формування єдиного інформаційного освітнього середовища системи цивільного захисту.

Позитивним у реалізації перелічених концептів є те, що у подальшому виникатимуть умови прояву

синтезу синергетичних ефектів як наслідок інтеграційних процесів між адмініструванням, освітньою і науковою діяльністю, пов'язаною з забезпеченням необхідної динаміки управління неперервним навчально-тренувальним процесом за напрямом цивільного захисту і безпеки життєдіяльності населення.

Висновки

Маючи науково-обґрунтовану стратегію розвитку державної системи цивільного захисту та враховуючи наявний вітчизняний досвід і загальний науково-педагогічний потенціал освітніх закладів у цій сфері, орієнтуючись на останні досягнення в галузі програмної інженерії можна впевнено ставити завдання і гарантовано розраховувати на успішне формування професійно орієнтованого інформаційного освітнього середовища підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців цивільного захисту.

З метою створення умов масового охоплення навчально-тренувальними заходами населення, нагальною потребою стає необхідність створення популярного мас-медійного простору забезпечення готовності населення до дій у надзвичайних ситуаціях та їх підготовки з основ безпеки життєдіяльності. Орієнтуючись на принципи наступності та накопичений попередній досвід організації підвищення кваліфікації фахівців цивільного захисту, масового охоплення навчально-тренувальними заходами населення, на сьогодні нагальною і реально вирішуваною проблемою є створення єдиного інформаційного освітнього навчально-тренувального мас-медіа середовища, з використанням ІКТ-систем управління контентом (CMS – Content Management System) та систем управління освітнім процесом (LMS – Learning Management System). Маючи науково-обґрунтовану стратегію розвитку державної системи цивільного захисту та враховуючи наявний досвід вітчизняних науковців освітньої галузі та програмної інженерії щодо формування професійно орієнтованих електронних навчально-тренувальних ресурсів.

Список літератури

1. Мелешенко Р.Г. Критерий принятия решения о целесообразности привлечения авиации для локализации лесного пожара [Електронний ресурс] / Р.Г. Мелешенко, В.К. Мунтян // Проблемы пожарной безопасности – 2013. – № 33. – С. 122-132. Режим доступу: <http://nuczu.edu.ua/sciencearchive/ProblemsOfFireSafety/vol33/meleschenko.pdf>.
2. Мунтян В.К. Влияние параметров полета самолета Ан-32П на точность сброса огнетушащего вещества / В.К. Мунтян, Р.Г. Мелешенко. – Х.: УГЗУ, 2009. – 5 с.
3. Абрамов Ю.А. Моделирование пожаров, их обнаружения, локализации и тушения / Ю.А. Абрамов, А.Е. Басманов, А.А. Тарасенко. – Х.: НУГЗУ, 2011. – 927 с.
4. Альбоций А.В. Эффективность привлечения авиации для ликвидации ЧС природного характера / А.В. Альбоций, Р.Г. Мелешенко // Проблемы надзвичайних ситуацій. – 2009. – № 9 – С. 16-21.
5. Волянський П.Б. Аналіз факторів впливу на адекватність заходів з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій / П.Б. Волянський, М.Л. Долгий, А.В. Терент'єва // 36. тез міжнародної науково-практичної конференції “Проблеми цивільного захисту: управління, попередження, аварійно-рятувальні та спеціальні роботи”. – Х.: Національний університет цивільного захисту України, 2014. – С. 7-9.
6. Від інформативної до методологічної педагогіки – шлях до якості надання освітніх послуг навчально-методичними установами цивільного захисту / А.В. Іванов, В.М. Михайлов, Є.Ю. Литвиновський, С.А. Парталян // 36.

тез міжнародної науково-практичної конференції “Проблеми цивільного захисту: управління, попередження, аварійно-рятувальні та спеціальні роботи”. – Х.: Національний університет цивільного захисту України, 2014. – С. 22-24.

7. Лазарев С.О. Актуальність підвищення авіаційної складової у сучасній системі цивільного захисту / С.О. Лазарев // Зб. тез міжнародної науково-практичної конференції “Проблеми цивільного захисту: управління, попередження, аварійно-рятувальні та спеціальні роботи”. – Х.: Національний університет цивільного захисту України, 2014. – С. 27-30.

8. Plucinski M.P. Scientific approach in assessing aerial suppression / M.P. Plucinski, J.S. Gould, G.J. McCarthy // Bushfire Cooperative Research Centre Inaugural Conference. – Perth, 7-9 October 2004. – P. 19-24.

9. Семенов В.Л. Тушение пожаров и проведение спасательных операций в высотных зданиях с помощью вертолета / В.Л. Семенов, В.М. Еремин // Вектор науки Тольятинского государственного университета. – 2012. – С. 76-78.

10. Романовский В.Л. Графоаналитический метод анализа риска “древовидные структуры” / В.Л. Романовский // Известия Самарского научного центра Российской академии наук. – Самара. – 2007. – 234 с.

11. Офіційний сайт GOW.UA. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. Аналітичний огляд стану техногенної та природної безпеки в Україні за 2016 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.dsns.gov.ua/ua/Analitichnyy-oglyad-stanu-tehnogennoyi-ta-prirodnoyi-bezpeki-v--Ukrayini-za-2015-rik.html>.

12. Сьомін С.В. Система підготовки кадрів для сил безпеки України: проблеми та перспективи розвитку / С.В. Сьомін, О.О. Резнікова; за заг. ред. В.П. Горбуліна. – К.: НІСД, 2016. – 50 с.

13. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях № 444 від 26.06.2013” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/444-2013-%D0%BF>.

References

1. Meleshchenko, R.G. and Muntjan, V.K. (2013), “Kriterij prinjatija reshenija o celesoobraznosti privlechenija aviacii dlja lokalizacii lesnogo pozhara” [Decision-making criterion on the feasibility of attracting aviation to localize a forest fire], *Fire Safety Issues*, No. 33, pp.122-132, available at: <http://nuczu.edu.ua/sciencearchive/ProblemsOfFireSafety/vol33/meleschenko.pdf>.

2. Muntjan, V.K. and Meleshchenko, R.G. (2009), “Vlijanie parametrov poleta samoleta An-32P na tochnost' sbrosa ognjetushashhego veshhestva” [The influence of flight parameters of the An-32P aircraft on the accuracy of the discharge of the extinguishing agent], UGZU, Kharkiv, 5 p.

3. Abramov, Ju.A., Basmanov, A.E. and Tarasenko, A.A. (2011), “Modelirovanie pozharov, ih obnaruzhenija, lokalizacii i tushenija” [Fire modeling, detection, localization and extinguishing], NUGZU, Kharkiv, 927 p.

4. Al'boshhij, A.V. and Meleshchenko, R.G. (2009), “Jeffektivnost' privlechenija aviacii dlja likvidacii ChS prirodnoho haraktera” [The effectiveness of attracting aviation to deal with natural emergencies], *Emergency Problems*, No. 9, pp. 16-21.

5. Volyans'kyj, P.B., Dolgyj, M.L. and Terent'jeva, A.V. (2014), “Analiz faktoriv vplyvu na adekvatnist' zachodiv z likvidaciyi naslidkiv nadzvychajnyh sytuacij” [Analysis of factors for the appropriateness of coming in with the right to follow the most appropriate situations], *Collection of abstracts of the international scientific-practical conference “Problems of Civil Protection: Management, Prevention, Emergency and Special Works”*, National University of Civil Protection of Ukraine, Kharkiv, pp. 7-9.

6. Ivanov, A.V., Myhajlov, V.M., Lytvynovskij, Ye.Yu. and Partalyan, S.A. (2014), “Vid informatyvnoyi do metodologichnoyi pedagogiky – shlyah do yakosti nadannya osvithnih poslug navchal'no-metodychnymy ustanovamy cyvilnogo zahystu” [Type of informative to methodological pedagogy - nobility to brilliance of blessed servants of primary methodical attitudes of civil society], *Collection of abstracts of the international scientific-practical conference “Problems of Civil Protection: Management, Prevention, Emergency and Special Works”*, National University of Civil Protection of Ukraine, Kharkiv, pp. 22-24.

7. Lazaryev, S.O. (2014), “Aktualnist pidvyshhennya aviacijnoyi skladovoyi u suchasnij systemi cyvilnogo zahystu. Problemy cyvilnogo zahystu: upravlinnya, poperedzhennya, avarijno-ryatuvальni ta special'ni roboty” [Relevance of the aviatsiyno warehouse at the current system of civilian zashistu. Problems of a civilian occupation: management, progression, emergency and special robots], *Collection of abstracts of the international scientific-practical conference “Problems of Civil Protection: Management, Prevention, Emergency and Special Works”*, National University of Civil Protection of Ukraine, Kharkiv, pp. 27-30.

8. Plucinski, M.P., Gould, J.S. and McCarthy, G.J. (2004), Scientific approach in assessing aerial suppression, *Bushfire Cooperative Research Centre Inaugural Conference*, 7-9 October, Perth, pp. 19-24.

9. Semenov, V.L. and Eremin, V.M. (2012), “Tushenie pozharov i provedenie spatel'nyh operacij v vysotnyh zdanih s pomoshh'ju vertoletu” [Fire fighting and rescue operations in high-rise buildings using a helicopter], *Science Vector of Togliatti State University*, pp. 76-78.

10. Romanovskij, V.L. (2007), “Grafoanaliticheskij metod analiza riska “drevovidnye struktury” [Graph-analytical method of risk analysis “tree structures], *Bulletin of the Samara Scientific Center of the Russian Academy of Sciences*, Samara, 234 p.

11. The official site of GOW.UA (2016), “Analitichnyj oglyad stanu tehnogennoyi ta pry`rodnoyi bezpeky` v Ukrayini za 2016 rik” [State service of Ukraine from supra-sound situations. An analytical look will become technogenic and natural safety in Ukraine for 2016], available at: www.dsns.gov.ua/ua/Analitichnyy-oglyad-stanu-tehnogennoyi-ta-prirodnoyi-bezpeki-v--Ukrayini-za-2015-rik.html.

12. Syomin, S.V. and Reznikova, O.O. (2016), “Systema pidgotovky kadriv dlya syl bezpeky Ukrayiny: problemy ta perspektyvy rozvytku” [A training system for personnel for the security forces of Ukraine: problems and prospects for development], NISD, Kyiv, 50 p.

13. The Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine (2013), “Pro zatverdzhennya Poryadku zdijsnennya navchannya naselennya diyam u nadzvychajnyh sytuacijah № 444 vid 26.06.2013 r.” [About shutting down the order of health in the population of dyams in supra-sound situations No. 444 dated 26.06.2013], available at: www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/444-2013-%D0%BF.

Надійшла до редколегії 08.07.2019

Схвалена до друку 10.09.2019

Відомості про авторів:

Хижняк Володимир Віталійович

кандидат технічних наук старший науковий співробітник
завідувач кафедри
Інституту державного управління в сфері
цивільного захисту,
Київ, Україна
<https://orcid.org/0000-0003-0437-749X>

Шевченко Віктор Леонтійович

кандидат військових наук доцент професор
Інституту державного управління в сфері
цивільного захисту,
Київ, Україна
<https://orcid.org/0000-0003-0289-4493>

Дмитрієв Андрій Геннадійович

кандидат технічних наук старший науковий співробітник
старший науковий співробітник
Харківського національного університету
Повітряних Сил ім. І. Кожедуба,
Харків, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-8710-5598>

Information about the authors:

Volodymyr Khyzhniak

Candidate of Technical Sciences
Senior Research Head of the Department
of Institute of Public Administration
in the Sphere of Civil Protection,
Kyiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0003-0437-749X>

Viktor Shevchenko

Candidate of Military Sciences Associate Professor
Professor of Institute of Public Administration
in the Sphere of Civil Protection,
Kyiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0003-0289-4493>

Andrii Dmytriiev

Candidate of Technical Sciences Senior Research
Senior Research Associate
of Ivan Kozhedub Kharkiv
National Air Force University,
Kharkiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-8710-5598>

СТРУКТУРА ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЫ ДЛЯ СПЕЦИАЛИСТОВ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ В СФЕРЕ ГРАЖДАНСКОЙ ЗАЩИТЫ

В.В. Хижняк, В.Л. Шевченко, А.Г. Дмитриев

В статье сосредоточено внимание на создании условий проведения непрерывной подготовки, переподготовки и повышения квалификации специалистов органов управления силами и средствами гражданской защиты, центральных и местных органов исполнительной власти и органов местного самоуправления в контексте достижения ими высокой профессиональной компетентности и готовности в организации и проведении тренировок населения в условиях возникновения как чрезвычайных ситуаций, так и угрозы военной агрессии, рассматриваются организационно-педагогические и дидактико-психологические механизмы построения учебного процесса через предоставление удаленного доступа к созданным учебными заведениями электронных образовательных ресурсов, с использованием мощных возможностей информационно-коммуникационных технологий при создании информационной образовательной и медийной среды системы гражданской защиты. Учитывая имеющийся отечественный опыт и общий научно-педагогический потенциал образовательных учреждений в этой сфере, ориентируясь на последние достижения в области программной инженерии определена потребность в формировании профессионально ориентированной информационной образовательной среды для подготовки, переподготовки и повышения квалификации специалистов гражданской обороны. Существует необходимость создания популярного масс-медийного пространства обеспечения готовности населения к действиям в чрезвычайных ситуациях и их подготовки по основам безопасности жизнедеятельности. Насущной и реально решаемой проблемой является создание единого информационного образовательного учебно-тренировочного СМИ среды, с использованием ИКТ-систем управления контентом (CMS - Content Management System) и систем управления образовательным процессом (LMS- Learning Management System).

Ключевые слова: педагогические и информационные технологии, гражданская защита, непрерывное образование.

STRUCTURE OF INFORMATION AND COMMUNICATION EDUCATION ENVIRONMENTS FOR PUBLIC ADMINISTRATION PROFESSIONALS

V. Khyzhniak, O. Shevchenko, A. Dmytriiev

The article focuses on the creation of conditions for the continuous training, retraining and advanced training of specialists in command and control of forces and civil defense, central and local executive authorities and local authorities in the context of their achievement of high professional competence and willingness to organize and conduct training for the population in the conditions of both emergency situations and the threat of military aggression, discusses the organizational, pedagogical and didactic-psychological mechanisms for constructing the educational process through the provision of remote access to electronic educational resources created by educational institutions, using the powerful capabilities of information and communication technologies to create an educational, informational and media environment for the civil protection system. Considering the existing national experience and the general scientific and pedagogical potential of educational institutions in this field, being guided by the latest achievements in the field of software engineering, the need for the formation of professionally oriented information educational environment of training, retraining and professional development of civil protection specialists is determined. An urgent need is the need to create a popular media space to ensure that people are prepared to respond to emergencies and prepare them for the basics of life safety. An urgent and real-world problem is the creation of a unified educational information training media training environment, using (CMS – Content Management System) and (LMS- Learning Management System).

Keywords: pedagogical and information technologies, civil protection, continuing education.